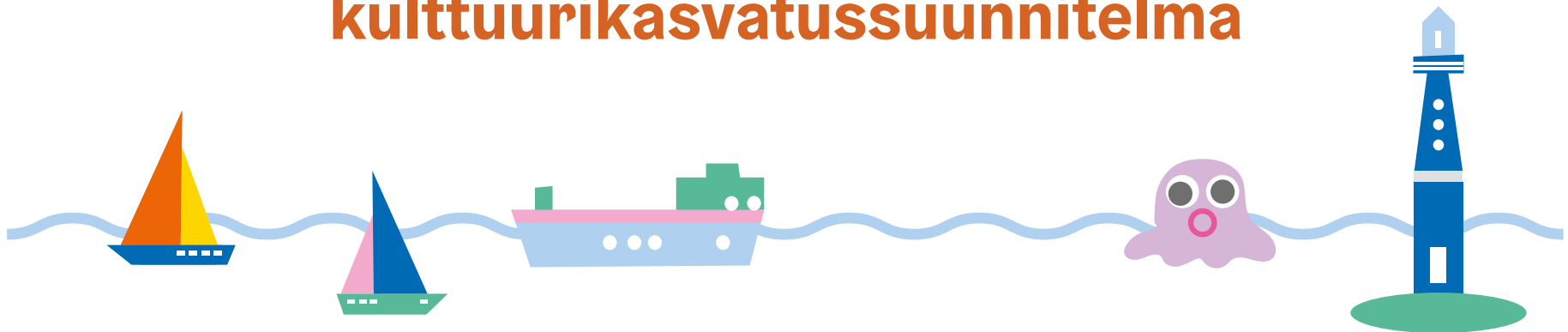

Helsinki

**Helsingin varhaiskasvatuksen,
perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen
kulttuurikasvatussuunnitelma**

Lukijalle

Lapsuus ja nuoruus on arvokasta aikaa, jolloin luodaan pohjaa hyvälle tulevaisuudelle. Helsinki haluaa olla maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia, jossa kaikilla lapsilla ja nuorilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet kasvaa onnellisiksi aikuisiksi ja toteuttaa itseään.

Edessäsi olevalla Helsingin kulttuurikasvatussuunnitelmalla edistetään tätä tavoitetta taiteen ja kulttuurin kokemisen ja tekemisen osalta: Jokaisella lapsella ja nuorella, asuinpaikasta tai sosioekonomisesta taustasta riippumatta, tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet myös taiteen ja kulttuurin kokemiseen ja tekemiseen.

Kulttuurikasvatus tukee lasten ja nuorten kasvua, auttaa käsittelemään vaikeita asioita ja vahvistaa osallisuuden kokemusta. Kulttuuri- ja taide-elämykset herättävät tunteita ja nostavat esiin uusia näkökulmia tuttuihinkin asioihin.

Parhaimmillaan kulttuurikasvatuksen kautta syntyy kipinä, josta kasvaa elämänmittainen kiinnostus taiteeseen ja kulttuurin. Taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmillä ja kokemuksilla vahvistetaan lasten ja nuorten tulevaisuustaitoja ja toivoa. Ne antavat eväitä hahmottaa muuttuvaa maailmaa ympärillämme ja auttavat ymmärtämään sen eri ilmiöitä. Kulttuurikasvatus antaa toivoa ja pohjaa unelmoida kestävästä ja hyvästä tulevaisuudesta.

Helsingin kulttuurikasvatussuunnitelmaa tarvitaan, jotta nämä taidot ja kokemukset olisivat kaikkien helsinkiläisten lasten ja nuorten saavutettavissa. Haluankin kannustaa kaikkia varhaiskasvattajia ja opettajia tutustumaan Helsingin kulttuurikasvatusta ohjaavaan suunnitelmaan, ja omalta osaltaan edistämään jokaisen lapsen ja nuoren oikeutta taiteen, kulttuurin ja luovuuden maailmaan.

Nasima Razmyar

Apulaispormestari, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

1. Taiteen ja kulttuurin Helsinki

Taide ja kulttuuri ovat olennainen osa jokaisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä. Ne vahvistavat lapsen kognitiivisia taitoja, tarjoavat uusia näkökulmia tuttuihinkin asioihin ja auttavat lasta ymmärtämään paremmin ympäröivää maailmaa ja sen ilmiöitä. Lisäksi ne opettavat lapselle monia kaikilla elämän osa-alueilla hyödyttäviä taitoja, kuten luovuutta, rohkeutta, empatiaa ja kriittistä ajattelua.

Taiteen ja kulttuurin näkökulmasta helsinkiläiset lapset ja nuoret ovat poikkeuksellisessa asemassa. Helsingissä on valtavasti uusia ja yllätyksellisiä ympäristöjä aistia, kokea ja oppia uutta sekä osallistua maailmanmenoon. Kaupungissa toimii myös laaja joukko taiteen ja kulttuuriperinnön toimijoita, joista monet tarjoavat lapsille ja nuorille kiinnostavia sisältöjä varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen opintojen aikana.

Monipuolisten kulttuurikokemusten äärelle pääsee kuitenkin tällä hetkellä vain osa lapsista ja nuorista. Syynä voivat olla muun muassa huoltajien sosioekonominen tilanne tai perheen vähäinen kiinnostus ja tietämys taide- ja kulttuurisisällöistä. Kulttuurikasvatusta ja kulttuurikasvatussuunnitelmaa tarvitaan, jotta taide ja kulttuuri olisivat tasapuolisesti osa jokaisen lapsen ja nuoren arkea, ja jotta jokaisen lapsen ja nuoren elämäntaitainen yhteys taiteeseen ja kulttuuriin saisi hyvän pohjan.

2. Kulttuurikasvatussuunnitelma edistää yhdenvertaista kulttuurin kokemista

Helsingin tavoitteena on olla maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia, jossa kaikilla lapsilla ja nuorilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet kasvaa onnellisiksi aikuisiksi ja toteuttaa itseään. Taiteen ja kulttuurin tekemisen ja kokemisen osalta päämäärää tukee Helsingin kulttuurikasvatussuunnitelma, joka edistää lapsen ja nuoren yhdenvertaista kulttuurin ja taiteen kokemista varhaiskasvatyksiköissä, peruskouluissa ja toisen asteen koulutuksessa.

Kulttuurikasvatussuunnitelma toimii ohjaavana suunnitelmana, joka pohjautuu Helsingin omaan kulttuuritarjontaan ja -perintöön. Kulttuurikasvatussuunnitelmaan on kirjattu, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan kunnassa osana varhaiskasvatusta ja opetusta. Se tekee varhaiskasvatuksen, peruskoulujen ja toisen asteen koulutuksen taide- ja kulttuurikasvatustyöstä tavoitteellista.

Helsingissä kulttuurikasvatussuunnitelma on tarkoitettu erityisesti Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja taide- ja kulttuurikentän toimijoiden väliseksi yhteiseksi työkaluksi. Yhteistyön tarkoituksena on kehittää ja ylläpitää säännöllisiä ja helposti lähestyttäviä toimintatapoja, viestintäpalveluja ja verkostoja, jotka edesauttavat laadukkaan kulttuurikasvatuksen toteutumista kaikissa ikäryhmissä ja koulutusasteissa.

3. Kulttuurikasvatuksen pohja on kaupunkistrategiassa

Helsingin kulttuurikasvatussuunnitelma koskee kulttuuriperinnön, kulttuuriperintökasvatuksen, taiteen ja taidekasvatuksen sisältöjä, menetelmiä ja tapahtumaympäristöjä.

Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee Helsingissä vuosina 2021–2025 voimassa olevan Kasvun paikka -kaupunkistrategian toteutumista. Kulttuurikasvatuksen tavoitteet kyseiselle nelivuotiskaudelle ovat seuraavat:

- Tarjota yhdenvertaisia mahdollisuuksia kokea kulttuuria ympäri kaupunkia.
- Turvata jokaiselle lapselle yhdenvertaiset mahdollisuudet harrastaa riippumatta asuinpaikasta tai sosioekonomisesta taustasta.
- Hyödyntää koko kaupunki oppimisen ja kulttuurikasvatuksen ympäristönä ja kannustaa vahvaan yhteistyöhön eri kulttuurialojen ja oppilaitosten välillä.
- Korostaa kulttuurin ja taiteen arvoa sekä koulutuksessa että vapaa-ajalla.
- Tehdä Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupunki.

4. Kulttuurikasvatussuunnitelman toimenpiteet ja verkostot

Kulttuurikasvatussuunnitelma toimii Helsingissä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen sekä kulttuuri- ja taidealan toimijoiden välisenä yhteisenä työkaluna, jonka toteutumista edistetään erityisesti alla luetelluissa verkostoissa ja toimenpiteissä:

Kultus.fi-verkkopalvelu kokoaa yhteen lapsille ja nuorille sopivia kulttuuri- ja taidesisältöjä varhaiskasvatuksen, peruskoulujen ja toisen asteen koulutuksen tarpeisiin. Kulttuurikasvatuksella on oma uutiskirjeensä, johon on koottu poimintoja Kultuksen sisällöstä ja muista kulttuurikasvatuksen ajankohtaisista asioista.

Helsingin kulttuurikasvatuksen foorumi tuo yhteen helsinkiläiset taide- ja kulttuuritoimijat ja kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaiset. Kyseessä on kulttuuritoimijoiden ja kasvattajien yhdessä oppimisen ja kehittämisen verkosto, jossa käsitellään ajankohtaisia kulttuurikasvatuksen kysymyksiä ja sovitaan yhteistyöstä.

Helsingin kaupungin kulttuuripolut mahdollistavat kaikille helsinkiläislapsille ja -nuorille yhdenvertaisen taide- ja kulttuurikokemuksen. Kulttuuripoluille on kerätty ehdotuksia taide- ja kulttuurisisällöistä, jotka sopivat kullekin varhaiskasvatuksen ikäryhmälle, perusopetuksen luokka-asteelle sekä toisen asteen koulutuksen opiskelijoille.

Kulttuurikoordinaattorit ovat kouluissa toimivia opettajia ja ammattilaisia, jotka välittävät ajankohtaista kulttuurikasvatustietoa kollegiaalisesti eteenpäin. Jokaisella helsinkiläiskoululla on oma kulttuurikoordinaattorinsa, joka toimii yhteyshenkilönä koulun ja kulttuuripalveluiden välillä.

Kasvatuksen ja koulutuksen ja Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialojen välillä tehtävä pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen ohjaus- ja työryhmätyöskentely mahdollistaa yhdenvertaisen kulttuurikasvatuksen edistämisen. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Helsingin lastenkulttuuripäällikkö ja Annantalon johtaja Pirjetta Mulari.

5. Kulttuuripoluilta ideoita taide- ja kulttuurivierailuihin

Kulttuuripolkujen ajatuksena on vahvistaa taide- ja kulttuurikasvatuksen asemaa varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa ja varmistaa, että jokaisella helsinkiläislapsella ja -nuorella on mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin kulttuurisisältöihin ja -tapahtumiin. Kulttuuripolut ehdottavat taide- ja kulttuurisisältöjä, jotka sopivat kullekin ikäryhmälle tai luokka-asteelle ja tukevat kulttuurikasvatuksen tavoitteita.

Kulttuuripoluilta löytyy sisältöjä, jotka ovat jo nyt osa päiväkotien ja koulujen toimintaa. Lisäksi poluille on luotu uusia ehdotuksia tuleviksi vakiintuneiksi sisällöiksi. Kulttuuripoluille on sisällytetty muun muassa kirjastokäyntejä, taideretkiä, museovierailuja, tapahtumia, esittävään taiteeseen tutustumista ja paljon muuta.

Varhaiskasvattajat ja opettajat voivat halutessaan muokata kulttuuripolku-suunnitelmaa oman ryhmänsä tarpeisiin sopivaksi ja toteuttaa enemmän kuin yhden kulttuurivierailun per ikäryhmä tai luokka-aste. Kulttuurikasvatuskäynnit eivät ole sidottuja tiettyihin oppiaineisiin. Toiveena on, että lapset ja nuoret voivat osallistua vierailukohteiden suunnitteluun ja valintaan.

Toisen asteen kulttuuripolun tavoitteena on tarjota opiskelijoille monipuolisia kulttuurikokemuksia sekä lisätä hyvinvointia taide- ja kulttuurisisältöjen avulla. Toisen asteen kulttuuripolku kattaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen. Toisen asteen kulttuuripolun sisältöjä voidaan muokata oppilaitoksittain.

Kouluna koko kaupunki - Kulttuuria kaikille!

Tapahtumia, taidetta, kirjoja, juhlia, teatteria ja vaikka sirkusta!

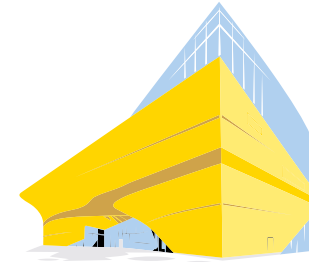
1. Ik Kirjastovierailu lähikirjastoon

2. Ik Tokaluokkalaisten taideretki (Kiasma, Kaupunginorkesteri ja Musiikkitalo)

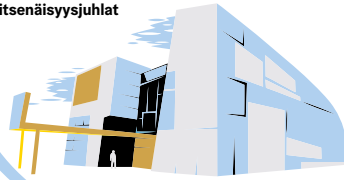
3. Ik Kirjavinkkaus lähikirjastossa

6. Ik Teatterivierailu, tanssiesitys, sirkus tai muu esittävän taiteen tapahtuma

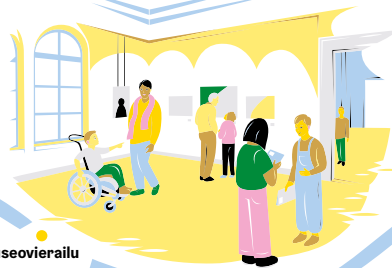
4. Ik Pormestarin itsenäisyysjuhlat

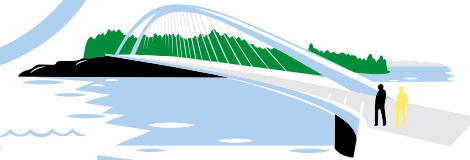
5. Ik Helsinki Biennaali / Helsinki Design Week

7. Ik Kirjavinkkaus

8. Ik Museovierailu

9. Ik Koululaisnäytökseen tai elokuvafestivaaleille osallistuminen / Konsertti tai musiikkifestivaalilla vierailu

Helsinki

#HelsinkiOppii

6. Kulttuurikasvatusta ohjaavat periaatteet

Kulttuurikasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen ja nuoren henkilökohtaisen taide- ja kulttuurisuhteen syntymistä, kehittää elämäntaitoja ja -ymmärrystä ja vahvistaa luovuutta, laaja-alaista sivistystä ja aktiivista kansalaisuutta. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa ohjaavat seuraavat periaatteet:

Yhdenvertaisuus

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin. Kulttuurikasvatussuunnitelma mahdollistaa lapselle ja nuorelle yhdenvertaisen taiteen ja kulttuurin kokemisen riippumatta perheen sosioekonomisesta tilanteesta, kulttuurisesta taustasta, toimintarajoitteista tai muista syistä.

Lapsi ja nuori keskiössä

Lapsuus ja nuoruus ovat ihmisen elinkaareissa ainutlaatuisia, merkittäviä ja herkkiä ajanjaksoja, jotka vaikuttavat ihmisen koko elinkaareen aina aikuisuuteen ja vanhuuteen asti. Lapsen ja nuoren kasvu kohti vahvaa, ilmaisevaa ja omaa elämäänsä hallitsevaa tulevaisuutta edellyttää turvallista, monipuolista ja toimijuutta vahvistavaa kasvuympäristöä. Kulttuurikasvatusta tukee kyseisten tavoitteiden toteutumista.

Tulevaisuus on lapsen

Kulttuurikasvatusta tarjoaa lapselle ja nuorelle eväitä hahmottaa ja muuttaa maailmaa. Se auttaa myös tulkitsemaan ja ymmärtämään eri ilmiöitä. Kulttuurikasvatusta tarjoaa merkityksellisiä ja kestäviä elämänsisältöjä kertakäyttökulttuurin vastapainoksi. Lisäksi se vahvistaa lapsen ja nuoren tulevaisuususkkoa ja luo tälle perustan unelmoida kestävästä ja hyvästä huomisesta.

Elinikäinen yhteys taiteeseen ja kulttuuriin

Kulttuuri- ja taidekasvatusta sytyttää kipinöitä. Parhaimmillaan se luo lapselle ja nuorelle elinikäisen yhteyden taiteeseen ja kulttuuriin. Kulttuuri- ja taidekasvatusta myötä lapsi oppii, että kulttuurin eri muodot ja moninaisuus voivat olla hyvin vahva ilon ja voiman lähde. Samalla kulttuurikasvatusta myös vaikuttaa lapsuudessa syntyviin ja läpi elämän mukana kulkeviin tottumuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

Vapaus itseilmaisuun

Kulttuurikasvatukseen osallistuminen luo lapselle uudenlaisen kanavan tulla kuulluksi, ilmaista tunteita ja kokea onnistumisen elämyksiä. Lapsi pääsee muodostamaan omia tulkintojaan taide- ja kulttuurisisällöistä ja luomaan myös itse uutta.

Osallisuus

Osallisuus on tärkeä osa kulttuuri- ja taidekasvatussisältöjen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Erityisen vahvasti osallisuus toteutuu lapsen ja nuoren itseilmaisun ja kuulluksi tuleminen kautta. Kulttuurikasvatusta rakentaa siltaa lapsen ja yhteiskunnan välille. Se viitoittaa lapselle ja nuorelle tietä aktiiviseen kansalaisuuteen ja erilaisiin ilmaisutraditioihin. Kulttuuri- ja taidekasvatusta tuo lapsen ulottuville monimuotoisia yhteiskuntaa ja ihmisyyttä koskevia teoksia ja sisältöjä. Se paitsi kannustaa lasta ja nuorta ymmärtämään muita, myös luomaan omaa tarinaa osana yhteisöä ja yhteiskuntaa. Lisäksi se tarjoaa samaistumisen mahdollisuuksia ja yhteenkuulumisen kokemuksia yli aika- ja paikkarakojen. Koko kaupungin alueelle levittäytyvät taide- ja kulttuurisisällöt vahvistavat lapsen ja nuoren omistajuutta kaupungista, ja saavat kaupungin tuntumaan omalta ja tutulta.

7. Lapsen oikeus taiteeseen ja kulttuuriin

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin. Kulttuurikasvatuksen ja kulttuurikasvatussuunnitelman laillisena perustana toimivat kansainvälinen YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja kansallinen Kuntien kulttuuritoimintalaki.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia koskeva ihmisoikeussopimus, jonka 31. artiklaan on kirjattu lapsen oikeus osallistua kulttuurielämään ja taiteisiin. Jokaisella lapsella tulee sopimuksen mukaan olla mahdollisuus osallistua kulttuuripalveluihin riippumatta asuinpaikasta tai sosioekonomisesta taustasta.

Kuntien kulttuuritoimintalaki säätelee puolestaan toimintaa, jolla kunnat edistävät kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä. Lain tavoitteena on muun muassa:

- 1) tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen;
- 2) edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen.

8. Keskeisiä kulttuurikasvatuksen käsitteitä

Kulttuurikasvatus tarkoittaa taiteen ja kulttuurin sisältöjä, paikkoja, menetelmiä ja toimintoja, jotka ovat osa lapsen ja nuoren varhaiskasvatusta, koulua tai opintoja. Ohjattu taide-, kulttuuri- ja kulttuuriperintökasvatus tukee lapsen ja nuoren mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja kulttuurin ja taiteen kokemiseen ja tekemiseen. Lisäksi se kehittää lapsen ja nuoren luovuutta, monilukutaitoa ja oppimisen edellytyksiä. Kulttuurikasvatus koskee kaikkea varhaiskasvatusta ja opetusta, ei vain taide- ja taitoaineita, ja nivoo yhteen eri oppiaineita ja aihekokonaisuuksia.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan kunnassa osana varhaiskasvatusta ja opetusta. Se laaditaan ja sitä toteutetaan varhaiskasvatuksen, koulujen ja kulttuuri- ja taidealan toimijoiden yhteistyönä. Kulttuurikasvatussuunnitelma pohjaa opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen ja kunnan omaan kulttuuritarjontaan ja -perintöön huomioiden lapsilähtöisyyden ja osallisuuden. Kulttuurikasvatussuunnitelma tekee koulujen ja varhaiskasvatuksen taide- ja kulttuurikasvatustyöstä tavoitteellista. Samalla kulttuurikasvatussuunnitelma takaa kaikille lapsille yhdenvertaisuudet osallistumisen ja taiteen ja kulttuurin kokemuksen mahdollisuudet.

Kulttuuriperintökasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen tietojen, taitojen ja yksilöllisen kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Kulttuuri-identiteetti määrittelee, mihin yksilö kulttuurisesti kuuluu. Se auttaa ymmärtämään ja hyväksymään paitsi omat juuret myös muita kulttuureja. Lisäksi kulttuuriperintökasvatus tukee kulttuurista lukutaitoa, joka on osa monilukutaitoa. Kulttuuriperintökasvatus voi tapahtua esimerkiksi muistiorganisaatioissa, kuten museoissa, kirjastoissa ja arkistoissa tai erilaisissa kulttuuriympäristöissä.

Lastenkulttuuri merkitsee tässä yhteydessä ammattilaisten lapsille tuottamaa ja lasten kanssa yhdessä tekemää kulttuuria. Lastenkulttuurin alle lukeutuu esimerkiksi taiteen perusopetus. Lisäksi sillä tarkoitetaan lasten itsensä luomaa kulttuuria, joka perustuu esimerkiksi leikkiin. Lastenkulttuuritoiminnan keskeisiä periaatteita ja lähtökohtia ovat laatu, yhdenvertaisuus, osallisuus ja taide- ja kulttuuriperintökasvatus.

Monilukutaidolla tarkoitetaan kykyä tulkita, tuottaa, yhdistellä ja arvioida erilaisia tekstejä ja viestejä. Tekstit voivat olla esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painatussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Kulttuurikasvatus antaa tilaa lapsen ja nuoren luovuudelle ja edistää samalla lapsen ja nuoren monilukutaidon kehittymistä.

Taidekasvatus on elämän ilmiöihin syventymistä moniaistisesti. Olennainen osa taidekasvatustoimintaa on aktiivinen oppijan rooli. Oppiminen perustuu elämyksiin, kokemuksiin, kokeilemiseen ja itse tekemiseen. Taidekasvatus harjaannuttaa lapsen ja nuoren taitoja ja aisteja. Se on samanaikaisesti sekä taiteesta oppimista, että taiteen avulla oppimista, jota tapahtuu monien eri taiteenlajien viitekehyksissä.

Hyödyllisiä materiaaleja

Helsinki

[Helsingin kulttuuripolut](#)

[Kultus.fi -tapahtumahaku](#)

[Kuntien kulttuuritoimintalaki](#)

[Taide ja kulttuuri Helsingissä 2030](#)

[Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko 2021](#)

